

Suomenkielisen perusopetus- ja lukiokoulutuspalveluiden talousarvio vuodelle 2025 ja talouden ja tuottavuuden tasapainotusohjelman säästöt suunnitelmavuosille 2026–2027

Suomenkielinen koulutusjaosto 16.01.2025 § 8
91/12.00.01/2025

Valmistelu ja lisätiedot perusopetus- ja lukiokoulutusjohtaja Jari Kettunen etunimi.sukunimi@porvoo.fi

Kaupunginvaltuusto hyväksyi kokouksessaan 12.12.2024 talousarvion vuodeksi 2025 ja taloussuunnitelman vuosiksi 2025–2027. Lisäksi kaupungin valtuusto päätti, että kaupunginhallituksen on tuotava maaliskuun 2025 kokoukseen uudet ja korvaavat kasvun ja oppimisen talouden ja tuottavuusohjelman mukaiset säästöesitykset, joista vuodelle 2025 kohdistuu 130 000 euroa, vuodelle 2026 569 000 euroa ja vuodelle 2027 921 000 euroa, koska palveluverkkosuunnitelmassa esitetyt rakenteelliset muutokset eivät toteutuneet.

Talousarvion hyväksymisen jälkeen kaupunginhallitus on antanut toimialoille vuoden 2025 talousarvion noudattamisohjeen, jossa annetaan tarkempia määräyksiä tehtävien järjestämisestä ja talouden noudattamisesta hyväksytyn talousarvion mukaisesti.

Kaupungin toiminnassa ja taloudenhoidossa noudatetaan talousarviota. Kaupungin tehtävät on järjestettävä ja hoidettava taloudellisesti niin, että toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet saavutetaan ja että kaupungin talous on tasapainossa.

Talouden ja tuottavuuden tasapainottamisohjelma

Kaupunginvaltuusto hyväksyi toukokuussa 2024 talouden tuottavuus- ja tasapaino-ohjelman vuosille 2024–2027. Hyväksytyn ohjelman mukaiset toimenpiteet on huomioitu osana vuoden 2025 talousarviota sekä taloussuunnitelmaa 2025–2027. Valtuuston hyväksymän ohjelman mukaisia toimenpiteitä noudatetaan kaupungin toiminnassa ja taloudessa. Talouden tuottavuus- ja tasapaino-ohjelman toimenpiteiden toteutumista seurataan osana kaupungin osavuosiraportteja ja tilinpäätöksiä. Kasvun ja oppimisen toimialan osalta rakenteelliset ratkaisut palveluverkkosuunnitelmiin liittyen olivat mukana tässä ohjelmassa ja vaikuttivat lisäksi suurelta osin myös muihin ohjelman säästötavoitteisiin mm henkilöstökulujen sekä tukipalvelukulujen osalta. Toimialan kokonaissäästöiksi päätettiin vuosille 2024–2027 6,6 miljoonaa euroa. Rakenteellisten ratkaisujen osuus oli näistä noin 2 miljoonaa euroa. Mikäli ohjelman mukaisia toimialan yksittäisiä toimenpiteitä ei ole mahdollista saavuttaa, tulee muilla korvaavilla toimenpiteillä pyrkiä toimenpidettä vastaavaan euromääräiseen lopputulokseen

Palveluverkkosuunnitelma

Kaupunginvaltuusto päätti 11.12.2024 äänin 24-27, ettei yhtäkään Porvoon kyläkouluista lakkauteta. Lisäksi vuosille 2025–2027

tehdään seuraavat palveluverkkoa koskevat täytäntöönpanopäätökset: Keskuskoulusta ja Linnajoen koulusta tehdään yhtenäiskoulu 2027 loppuun mennessä. Aluerehtorimallin toimivuudesta (sekä ruotsinkielisen- että suomenkielisen koulutustoimen osalta) tehdään kattava selvitys vuoden 2025 aikana.

Palveluverkon suunnittelun joustavuuden lisäämiseksi otetaan käyttöön useamman koulun käsittävät palvelualueet. Palvelualueet otetaan käyttöön vaiheittain syksyllä 2026. Suomenkielisten koulujen osalta hyväksytään Albert Edelfeltin koulun palvelualue sellaisenaan. Suomen- ja ruotsinkielisten koulujen itäiset ja läntiset palvelualueet otetaan käyttöön ensimmäisessä vaiheessa vain osittain. Suomenkielisten koulujen itäiseen palvelualueeseen kuuluvat Huhtisen koulu, Keskuskoulu ja Kevätkummun koulu, ja läntiseen palvelualueeseen Hamarin koulu, Peipon koulu ja Tolkkisten koulu.

Palvelualueiden käyttöönotto mahdollistaa osan rakenteellisten säästötoimien toteutumisesta, mikäli oppilasmäärä vähenee ennusteiden mukaisesti. Tämä tapahtuu kuitenkin hitaammin kuin talouden ja tuottavuuden tasapainotusohjelmassa on ennakoitu.

Talousarvioprosessin valmistelu ja eteneminen kasvun ja oppimisen toimialalla

Talousarvio 2025 on laadittu talouden ja tuottavuuden tasapainottamistoimet huomioiden. Vuodelle 2025 annettussa kehyksessä oli talouden ja tuottavuuden tasapainottamisohjelman mukaiset vähennykset huomioitu kokonaisuudessaan. Kasvun ja oppimisen lautakunnan talousarviopäätös oli toimintakulujen osalta noin puoli miljoonaa yli annetun kehyksen.

Kaupunginjohtajan esitykseen tehtiin edelleen muutoksia ja toimialan kuluja vähennettiin esitykseen noin miljoona euroa. Osa henkilöstökuluista siirrettiin konsernihallinnon keskitettyihin varauksiin korvamerkittynä toimialan esille tuleviin tarpeisiin.

Valtuuston 12.12.2024 tekemä talousarviopäätös mukaili kaupunginjohtajan esitystä muilta kuin palveluverkkoon liittyvien päätösten osalta. Koska palveluverkkosuunnitelman mukaisia lakkautuspäätöksiä ei tehty, vaaditaan toimialalta vuodelle 2025 ja suunnitteluvuosille 2026–2027 edellä mainittujen mukaiset säästöt päätetyn talouden ja tuottavuuden tasapainottamisohjelman tavoitteiden saavuttamiseksi.

Suomenkielisten perusopetus- ja lukiokoulutuspalveluiden haasteet talouden ja tuottavuuden tasapainotusohjelman toteuttamiseen ja toteuttamisaikatauluun:

- Valtakunnallinen tuntijakopäätös on päivitetty 1.8.2025 alkaen, joka tarkoittaa kolmen vuosiviikkotunnin lisäystä perusopetukseen. Tämä muutos kompensoidaan myös perusopetuksen valtionosuuksissa. Porvoon suomenkielisissä koulutuspalveluissa valtion osuuden piiriin tuleva lisäys oppilaiden tuntimääriin ei lisää kustannuksia kuin yhden

vuosiviikkotunnin osalta ja lisääntyvän perusopetuksen valtionosuuden piiriin kuuluu kuitenkin kolme vuosiviikkotuntia.

- Perusopetuksen oppimisen tuen lainsäädännön uudistus edellyttää lisäresursointia suomenkielisiin koulutuspalveluihin. Vuoden 2025 talousarvion teksteissä on tästä kirjaus ja asiaan kustannusten osalta on palattava kevään 2025 aikana.
- Lukiokoulutuksen osalta oppimisen tuen uudistus vaikuttaa myös lukiokoulutuksen valtion osuuksia korottavasti ja Porvoon kaupungin saamat valtionosuudet tähän ja indeksitarkistukseen liittyen nousevat vuodesta 2024 hieman vajaalla 300 000 eurolla Linnankosken lukion osalta.
- Syntyvyyden alentumisesta johtuva oppilasmäärän alentuminen suomenkielisisä koulutuspalveluissa ei ole niin jyrkkää kuin ennakoitiin vuodelle 2025 vaan muuttoliike maahanmuuttajien osalta paikkaa sitä. Tämä tuo myös ennakoitua merkittävästi enemmän valtionosuuksia Porvoon kaupungille, vaikka kustannukset eivät merkittävästi lisääny monimuotoisten opetusjärjestelyiden toteuttamisessa suomenkielisisä koulutuspalveluissa.
- Valtakunnallisten oppilasennusteiden mukaan myös Porvoon kaupungissa syntyvyys on laskenut ja ikäluokat tulevat olemaan nykyisiä pienempiä. Tämä tarkoittaa sitä, että palveluverkkoa on tarkasteltava uudestaan tulevaisuudessa, jotta voidaan tehdä perusteltuja päätöksiä opetuksen laadun ylläpitämiseksi ja määrärahojen oikein kohdentamiseksi. Mahdolliset muutokset palveluverkkoon tulevaisuudessa tuovat säästöjä, joskin myöhemmin kuin nyt talousarvioesityksessä oli suunniteltu.
- Edellä kuvattujen syiden vuoksi vuoden 2025 suomenkieliseen opetustoimeen liittyvät valtionosuudet tulevat olemaan merkittävästi suuremmat kuin arvioitiin toukokuussa päätettäessä kaupungin talouden ja tuottavuuden tasapainottamisohjelmasta sekä talousarvioraamista vuodelle 2025 ja opetustoimen kustannukset eivät merkittävästi lisääny, jolloin kaupungin talouden näkökulmasta voidaan ajatella, että kaupungin osuus lakisääteisten suomenkielisten opetuspalveluiden kustannusten osalta vähenee.
- Suomenkieliset koulutuspalvelut järjestävät sopimuksen kautta Myrskylän kunnan nuorten yläkouluikäisten opetuksen Linnajoen koulussa. Kotikuntakorvausten osalta tämä lisää tuloja vuodesta 2026 alkaen.
- Opetusresurssia ei ole lukuvuodeksi 2025–2026 suunniteltu merkittävästi kasvatettavan, vaikka oppilasmäärä pysyy lähes nykytasolla ja lisävelvoitteita opetuksen toteuttamiseksi valtion taholta on tullut. Tavoitteena on pitää lasten oppimisen laatu vähintään nykytasolla ja kustannukset myös kohtuullisina.

Yhteenvetoa

- Kaupunginvaltuusto hyväksyi toukokuussa 2024 talouden ja tuottavuuden tasapainottamisohjelman. Kasvun ja oppimisen toimialan osalta rakenteelliset ratkaisut palveluverkkosuunnitelmiin liittyen olivat mukana tässä ohjelmassa ja vaikuttivat lisäksi suurelta osin myös muihin ohjelman säästötavoitteisiin mm henkilöstökulujen sekä tukipalvelukulujen osalta. Nyt valtuuston tekemän päätöksen mukaisesti nykyinen palveluverkko säilytetään, jolloin ohjelmassa suunnitellut myös henkilöstökuluihin ja tukipalveluihin liittyvien vähennyksien toteuttaminen on vaikeaa nyt päätetyllä aikataululla täysimääräisesti suomenkielisissä koulutuspalveluissa.
- Valtuuston hyväksymään talouden ja tuottavuuden tasapainottamisohjelma vuosille 2025–2027 päätökseen kirjattiin, että ohjelma ei sisällä lomautuksia tai irtisanomisia
- Syksyn 2024 aikana suomenkielisiin koulutuspalveluihin on tullut lisää noin 70 monikulttuurisuustaustaista oppilasta, joka muuttaa niin oppilasennusteiden kehittymistä, valtionosuuksia ja myös palvelutarpeiden sisältöjä.
- Valtion päätökset lisätunneista, oppimisen tuen uudistuksesta niin perusopetuksessa kuin lukiokoulutuksessa tuovat lisäkustannuksia ja myös samalla lisää valtionosuuksia vuodelle 2025.
- Valtuuston päätös palveluverkosta tarkoittaa sitä, että tilavuokrakulut pysyvät nykytasolla ja säästöt on löydettävä varsinaisesta toiminnasta tai sen hallinnoinnista ja kehittämisestä.
- Lukuvuoden 2025–2026 suunnittelun valmistelu jatkuu ja lähtökohtana on se, että suomenkielisen koulutuspalveluiden resurssit eivät lisäännä, vaikka veloitteita valtion taholta tulee lisää ja valtionosuudet Porvooseen kasvavat vuoteen 2024 verrattuna.

Suomenkielisten perusopetus- ja lukiokoulutuspalveluiden tuottamat palvelut ovat suurelta osin lakisääteisiä ja vahvasti säädeltyjä. Lisäksi on huomioitava, että suomenkieliset koulutuspalvelut hallinnoivat perusopetuslain alaisen aamu- ja iltapäivätoiminnan sekä tuottavat vammaispalvelulainsäädännön alaisen vammaisten lasten ympärivuotisen aamu- ja iltapäivähoidon hyvinvointialueelle. Lisäksi monikulttuurisen opetuksen palvelut järjestetään Porvoon kaupungissa lähes yksinomaan suomenkielisten koulutuspalveluiden hallinnoimana.

Parhaiten palvelualueen tarpeet on nähtävillä aina talousarviota suunnitellessa tai viimeistään uuden lukuvuoden alkaessa. On erittäin suuri riski tässä vaiheessa arvioida tarkasti rivikohtaisten/toimenpidekohtaisten säästötavoitteita etukäteen tuleville suunnitelmavuosille 2026–2027, sillä suomenkielisissä

koulutuspalveluissa on mahdotonta arvioida niin tarkasti opetukseen liittyviä tarpeita tai tarkkaa ryhmien lukumääriä.

Tämän vuoksi vuodelle 2025 asetettujen säästövelvoitteiden toteutuminen olisi tarkoituksenmukaista raportoida osavuosikatsausten yhteydessä ja suunnitelmavuosien 2026–2027 osalta sisällyttää lukuina säästötavoitteet talousarvioraamiin ja tarkempi kohdentaminen tehtäisiin talousarviokäsittelyn yhteydessä talouden ja tuottavuuden ohjelmaa seuraten.

Perusopetus- ja lukiokoulutusjohtaja
Suomenkielinen koulutusjaosto keskustelee vuoden 2025 talousarviosta ja evästä perusopetus- ja lukiokoulutusjohtajaa lukuvuoden 2025–2026 opetuksen resurssoinnin suunnitteluun.

Jaosto haluaa nostaa esiin edellä kuvatut epävarmuustekijät kasvun ja oppimisen lautakunnalle ja lisäksi korostaa, että vuoden 2025 aikana on käynnissä useita selvityksiä, joiden avulla mahdollisia säästöjä voidaan tarkemmin kohdentaa. Huolena on se, että nyt ei kohdennettaisi väärin ja liian tarkasti suunniteltuja säästöjä rivikohtaisesti ja lukittaisi kiireessä asioita etukäteen ilman tarkempaa selvitystä.

Lisäksi jaosto katsoo, että jatkossa talouden ja tuottavuuden tasapainottamisohjelman vuositavoitteet huomioidaan kehysvaiheessa ja talousarviota laatiessa vuosittain sekä niiden toteutumista seurataan osavuosiraporttien sekä tilinpäätöksen yhteydessä samoin kuin muiden kaupungin toimialojen osalta tehdään.